

Pravni fakultet Sveučilišta u Zagrebu
Katedra za građansko procesno pravo

Osnove građanskoga procesnog prava za studente socijalnoga rada

- I. dio -

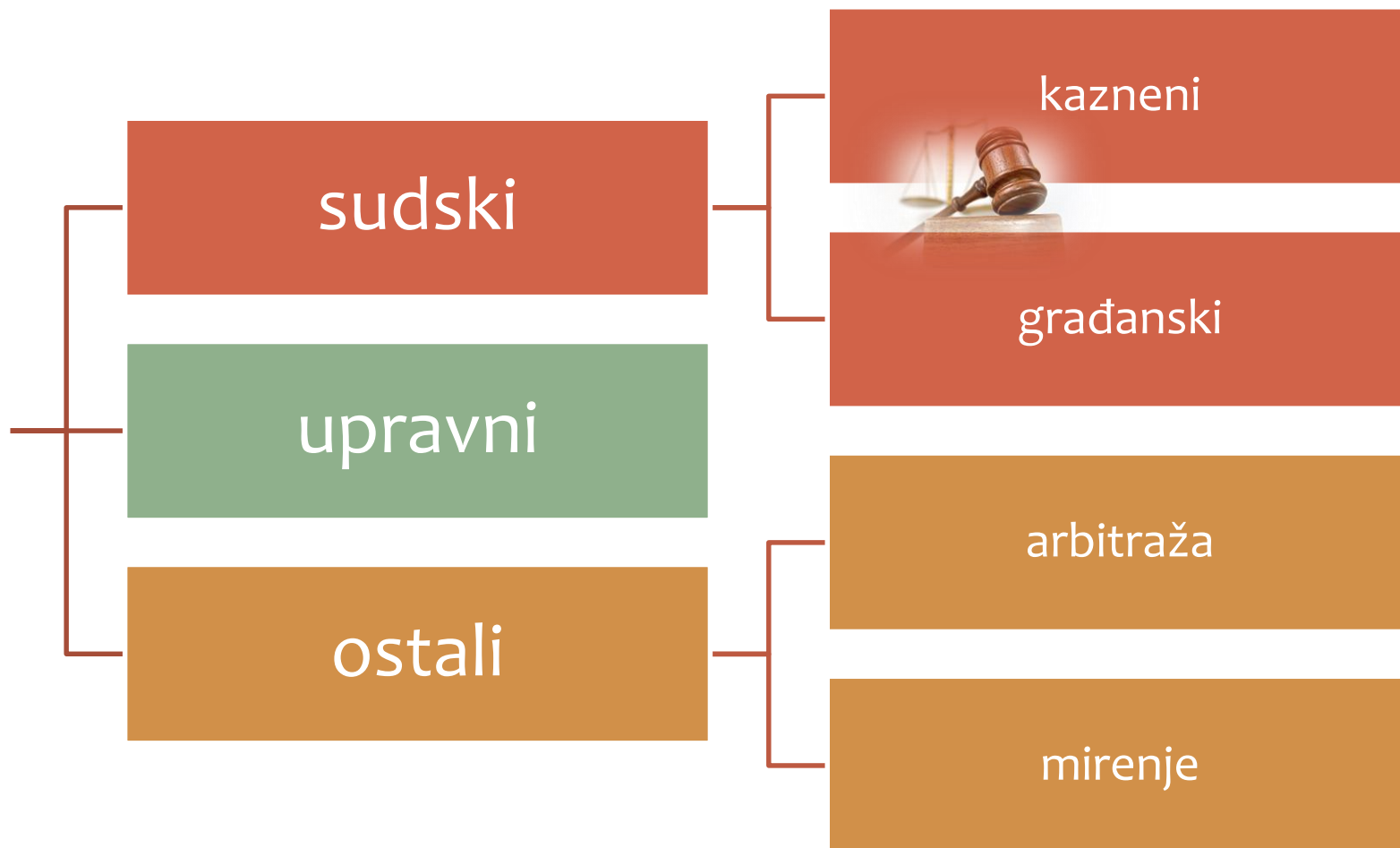
Marko Bratković, mag. iur.

Zagreb, 24. siječnja 2018.

Sadržaj izlaganja

- Građanski sudski postupci
- Pravo na pravično suđenje
- **Parnični postupak**
 - **Sud** u parničnom postupku
 - Pravna zaštita u parničnom postupku
 - **Stranke** u parničnom postupku
 - Pravni silogizam
 - **Načela** parničnog postupka
 - Načelo dispozicije i oficijelnosti
 - Raspravno i istražno načelo
 - Načelo javnosti
 - Načelo socijalnosti
- **Izvanparnični postupak**

Vrste postupaka

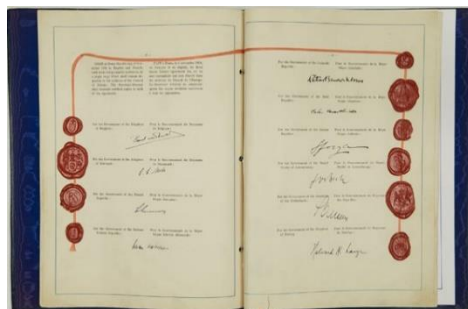
Građanski sudski postupci

Pravo na pravično suđenje

Svatko ima pravo da o njegovim **građanskim pravima i obvezama** i optužbi za kazneno djelo odluči nepristran i nezavisan **sud u javnom i pravičnom postupku** i u razumnom roku.

(čl. 6., st. 1. *Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda*)

Svatko ima pravo da zakonom ustanovljeni neovisni i nepristrani sud pravično i u razumnom roku odluči o njegovim pravima i obvezama, ili o sumnji ili optužbi zbog kažnjivog djela.

(čl. 29., st. 1. *Ustava RH*)

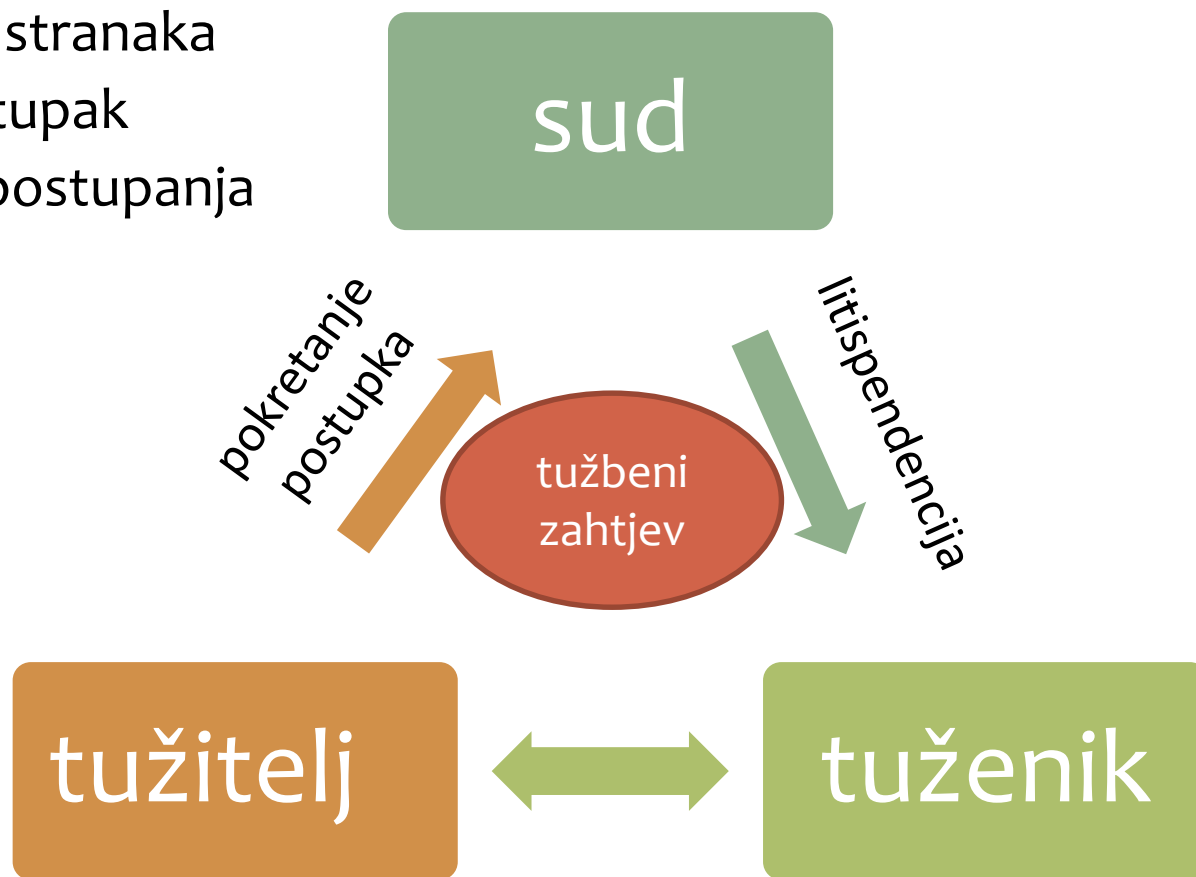
Parnični postupak

- **opća i redovna metoda** pružanja pravne zaštite u građanskom sudskom postupku
- za rješavanje svih **sporova**, ako zakon ne propisuje drugu vrstu postupka
- *sedes materiae*: **Zakon o parničnom postupku**

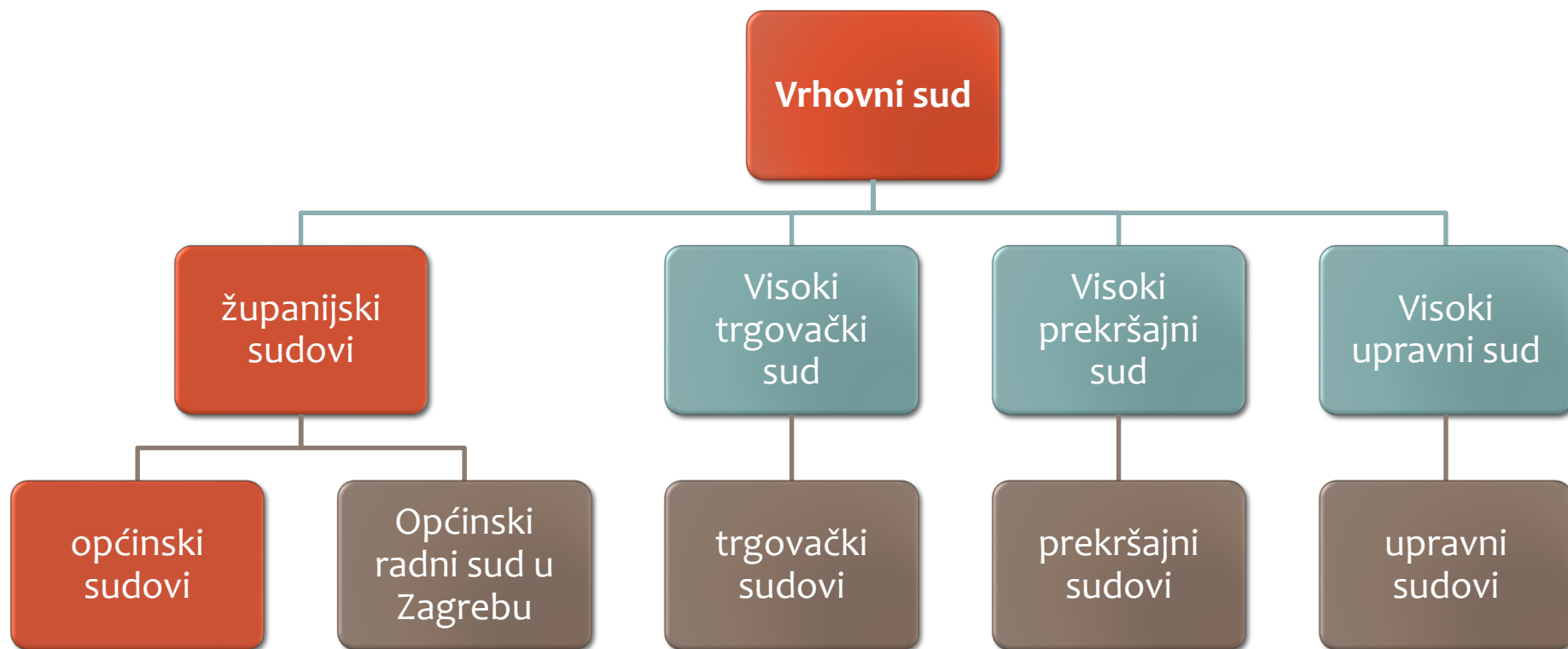
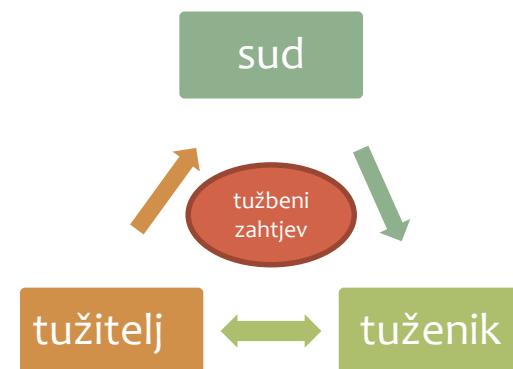
Parnični postopek – osnovna svojstva

- dvostranaški postopek
- ravnopravnost stranaka
- kognicijski postopek
- stroga pravila postopanja

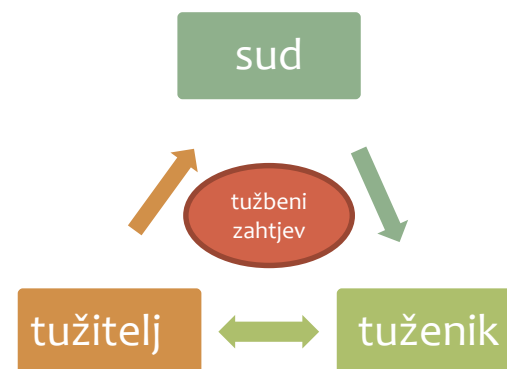
Sud u parničnom postupku

Organizacijska struktura hrvatskih sudova

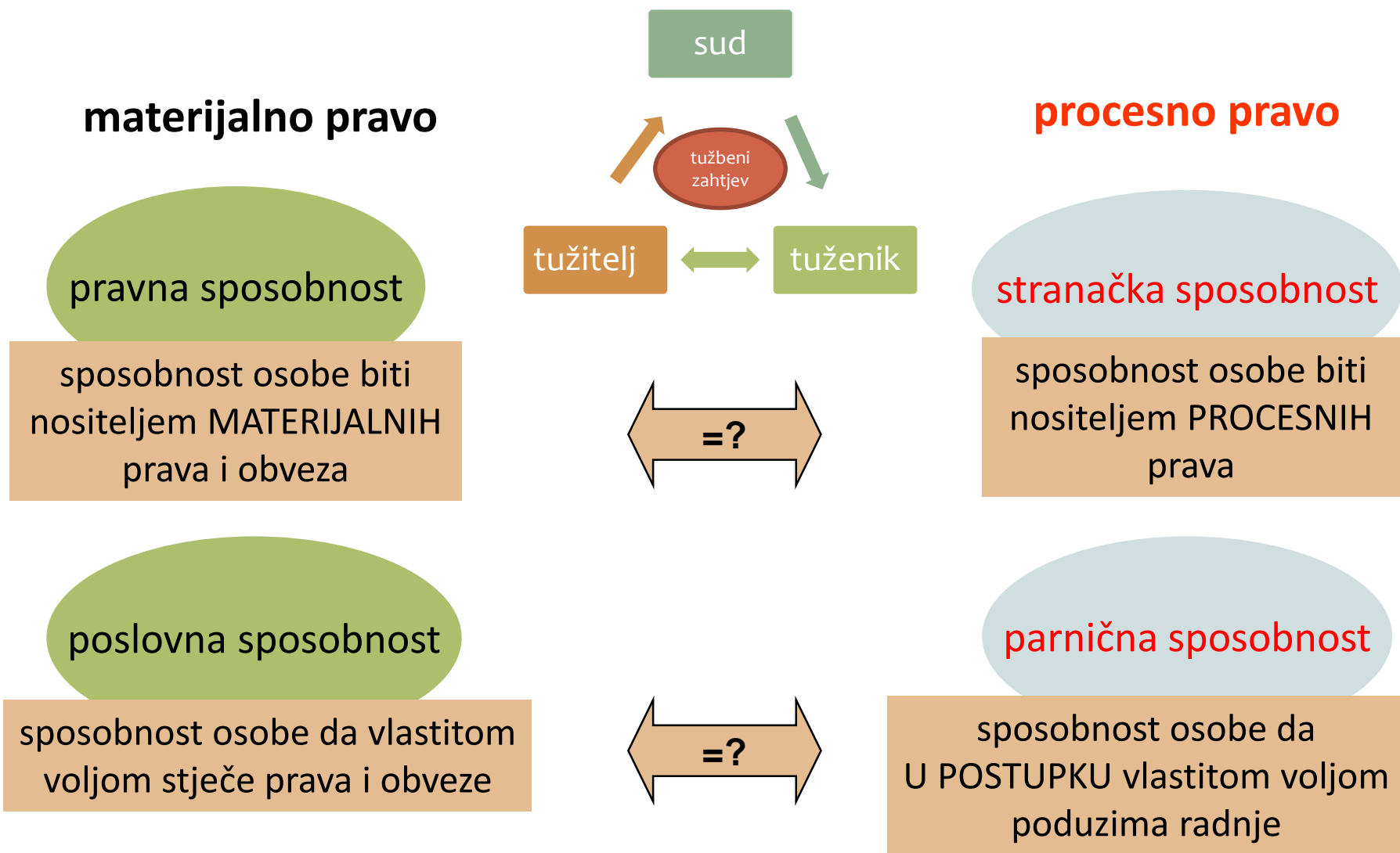

Pravna zaštita u parničnom postupku

- **tužbeni zahtjev** (*petitum*)
 - zahtjev tužitelja za pružanjem pravne zaštite određenog sadržaja
- povod tužbenom zahtjevu
 - **tvrdnja tužitelja** da su njegova prava u odnosu na tuženika ugrožena ili povrijeđena
- predmet spora, **meritum**
 - (ne)osnovanost tužbenog zahtjeva
- priroda pravne zaštite
 - **kondemnatorni** zahtjevi: činjenje, trpljenje, propuštanje
 - **konstitutivni** zahtjevi: uspostava ili promjena pravnog odnosa
 - **deklaratorni** zahtjevi: utvrđivanje postojanja prava ili pravnog odnosa

Tužitelj i tuženik u parničnom postupku

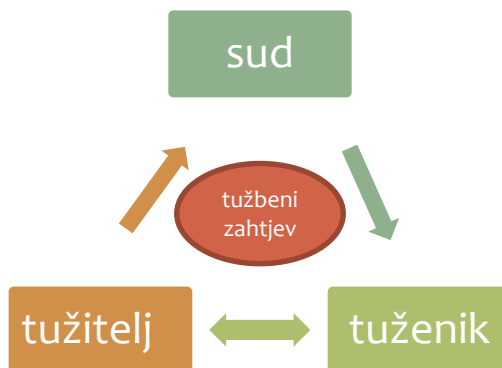
Stranačka sposobnost

materijalno pravo

pravna sposobnost

sposobnost osobe biti
nositeljem MATERIJALNIH
prava i obveza

fizičke i pravne osobe

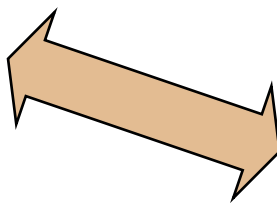
procesno pravo

stranačka sposobnost

sposobnost osobe biti
nositeljem PROCESNIH
prava

ius standi in iudicio

imaju je **sve fizičke i pravne osobe**, a **iznimno** se može priznati i oblicima organiziranja koji nemaju pravnu osobnost

Parnična sposobnost

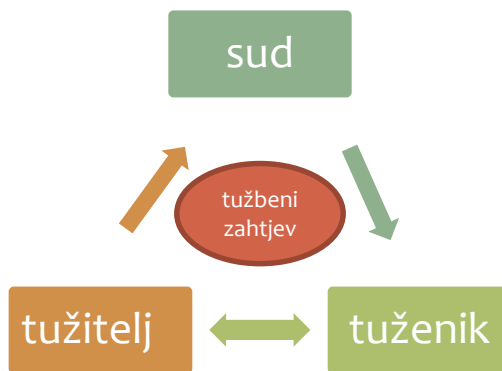
materijalno pravo

poslovna sposobnost

sposobnost osobe da vlastitom voljom stječe prava i obveze

razlika poslovne i parnične sposobnosti:

- **nema mogućnosti poduzimanja “šepavih procesnih radnji”** (radnji koje naknadno odobri zakonski zastupnik)

procesno pravo

parnična sposobnost

sposobnost osobe da U POSTUPKU vlastitom voljom poduzima radnje

imaju je

sve **fizičke punoljetne poslovno sposobne** osobe i **sve pravne** osobe

Zakonski zastupnici

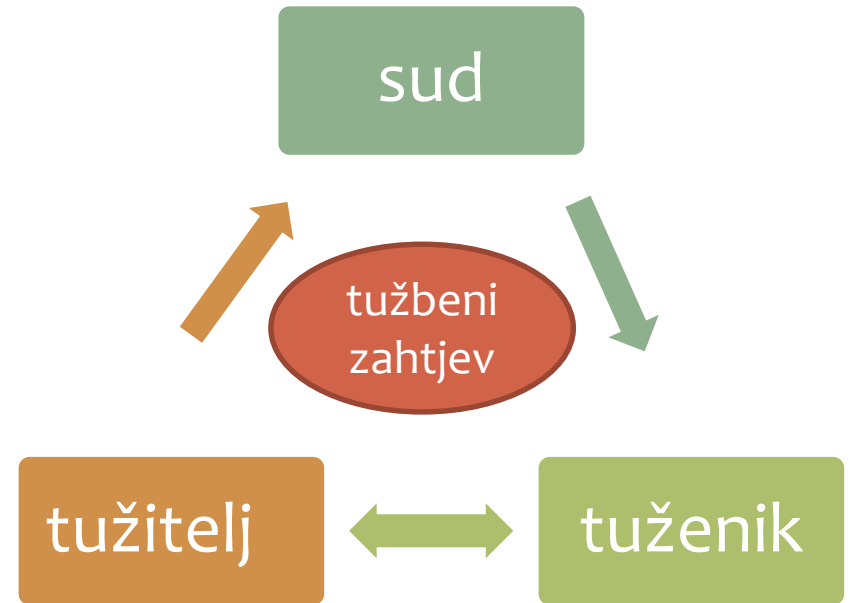
- imaju ih **samo parnično nesposobne stranke**
- roditelji i skrbnici

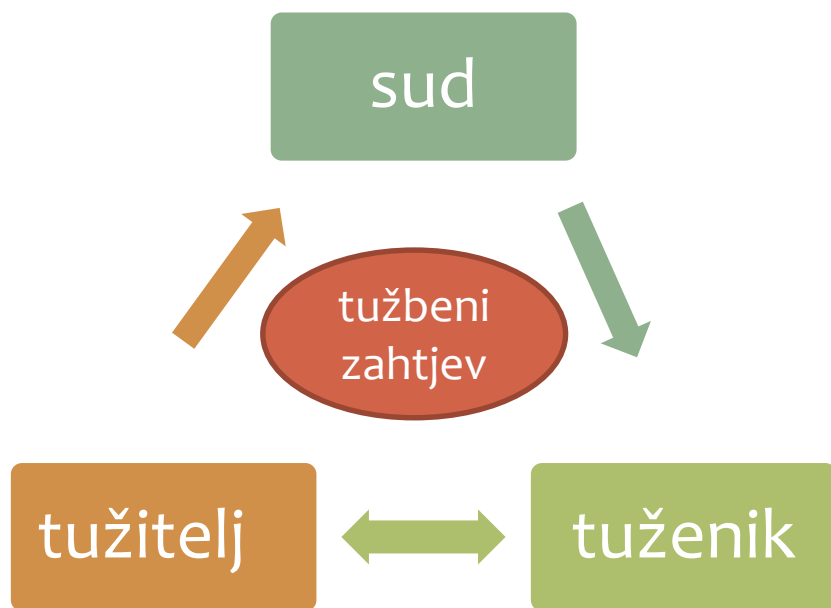
Zastupnici na temelju zakona ili statuta

- imaju ih **pravne osobe**
- uprava trgovačkog društva; direktori; ravnatelji

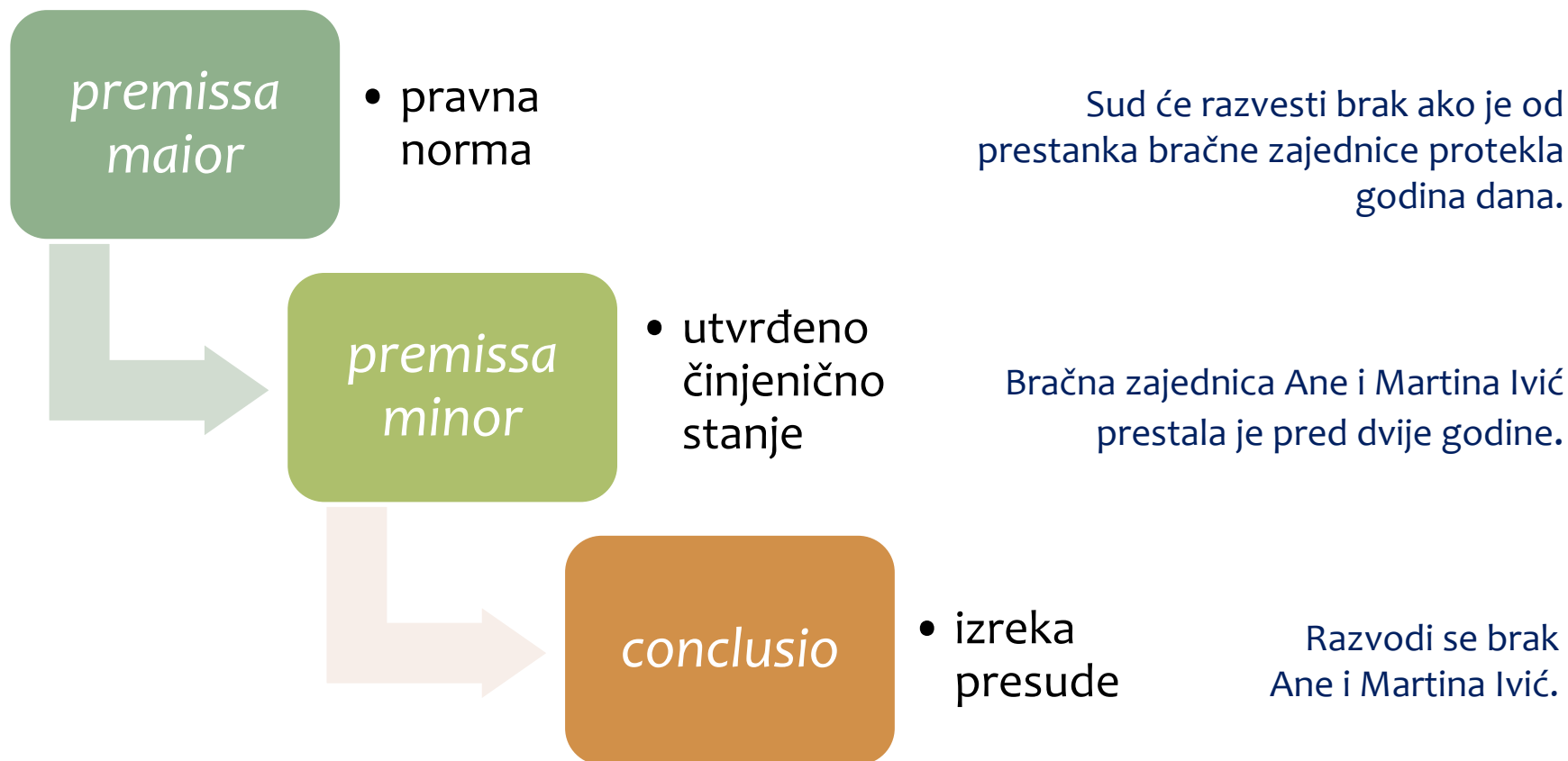

Punomoćnici u parničnom postupku

- profesionalni zastupnici – **odvjetnici**
- **krvni srodnici** stranaka u pravoj liniji, brat, sestra i bračni drug
- **zaposlenici**

Pravni silogizam

Načela parničnog postupka

načelo ustavnosti i zakonitosti

načelo dispozicije i oficijelnosti

raspravno i istražno načelo

načelo pravnog interesa

načelo javnosti

načelo saslušanja stranaka

načelo ekonomičnosti

načelo traženja istine

načelo neposrednosti

načelo usmenosti i pismenosti

načelo koncentracije postupka i
jedinstva glavne rasprave

načelo pružanja pomoći neukim
strankama

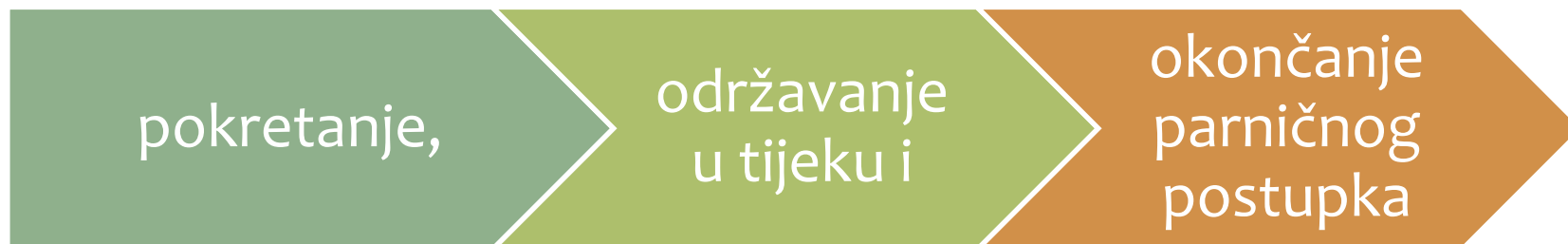
načelo savjesnog korištenja procesnih
ovlaštenja

(pravo na suđenje u razumnom roku)

posebna načela obiteljskog prava:
načelo socijalnosti

Načela dispozicije i oficijelnosti

- određuju tko ima inicijativu za

· *nemo iudex sine actore*

· *nemo iudex ultra et extra petita partium*

Raspravno i istražno načelo

- određuju tko ima inicijativu za

prikupljanje procesnog materijala

= sve ono što je sudu potrebno za meritorno suđenje

činjenice, dokazi, pravna pravila, pravila iskustva

U statusnim stvarima, stvarima u kojima se odlučuje o **roditeljskoj skrbi**, osobnim odnosima i mjerama za zaštitu prava i dobrobiti djeteta **sud je ovlašten utvrđivati i činjenice koje stranke nisu iznijele, a može odlučiti da se dokazuju i činjenice koje su stranke priznale u postupku.**

Načelo javnosti

javnost je isključena *ex lege* u postupku u kojem se odlučuje

- o **statusnim stvarima** (bračne stvari, paternitetski i maternitetski sporovi, stvari lišenja i vraćanja poslovne sposobnosti),
- stvarima o **roditeljskoj skrbi**, osobnim odnosima i mjerama za zaštitu prava i dobrobiti djeteta te
- **uzdržavanju djeteta**

javnost se može isključiti **odlukom suda** u mjeri u kojoj je to bezuvjetno potrebno

- radi interesa morala
- radi javnog reda ili državne sigurnosti
- radi čuvanja vojne, službene ili poslovne tajne
- radi zaštite privatnosti (privatnog života stranaka)
- radi održanja reda u sudnici

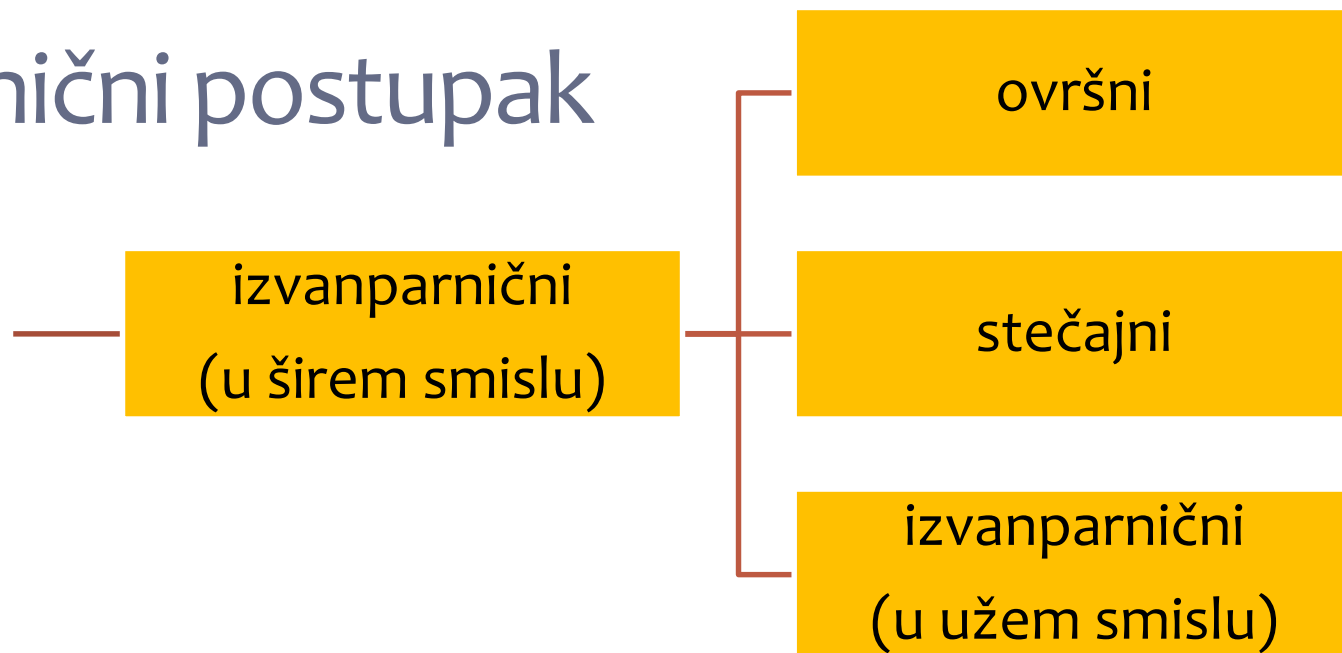
Načelo socijalnosti

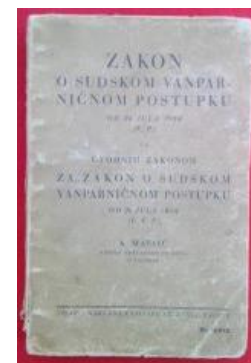
Sud je dužan tijekom postupka osobito paziti da se zaštite **prava i interesi djece, osoba s invaliditetom**, odnosno osoba koje se iz drugih razloga nisu sposobne same brinuti o sebi i o svojim pravima i interesima.

Ako sud tijekom postupka posumnja da stranka nije sposobna sama se brinuti o svojim pravima i interesima i da bi je zbog toga trebalo lišiti poslovne sposobnosti i imenovati joj **skrbnika**, izvijestit će o tome centar za socijalnu skrb radi pokretanja postupka.

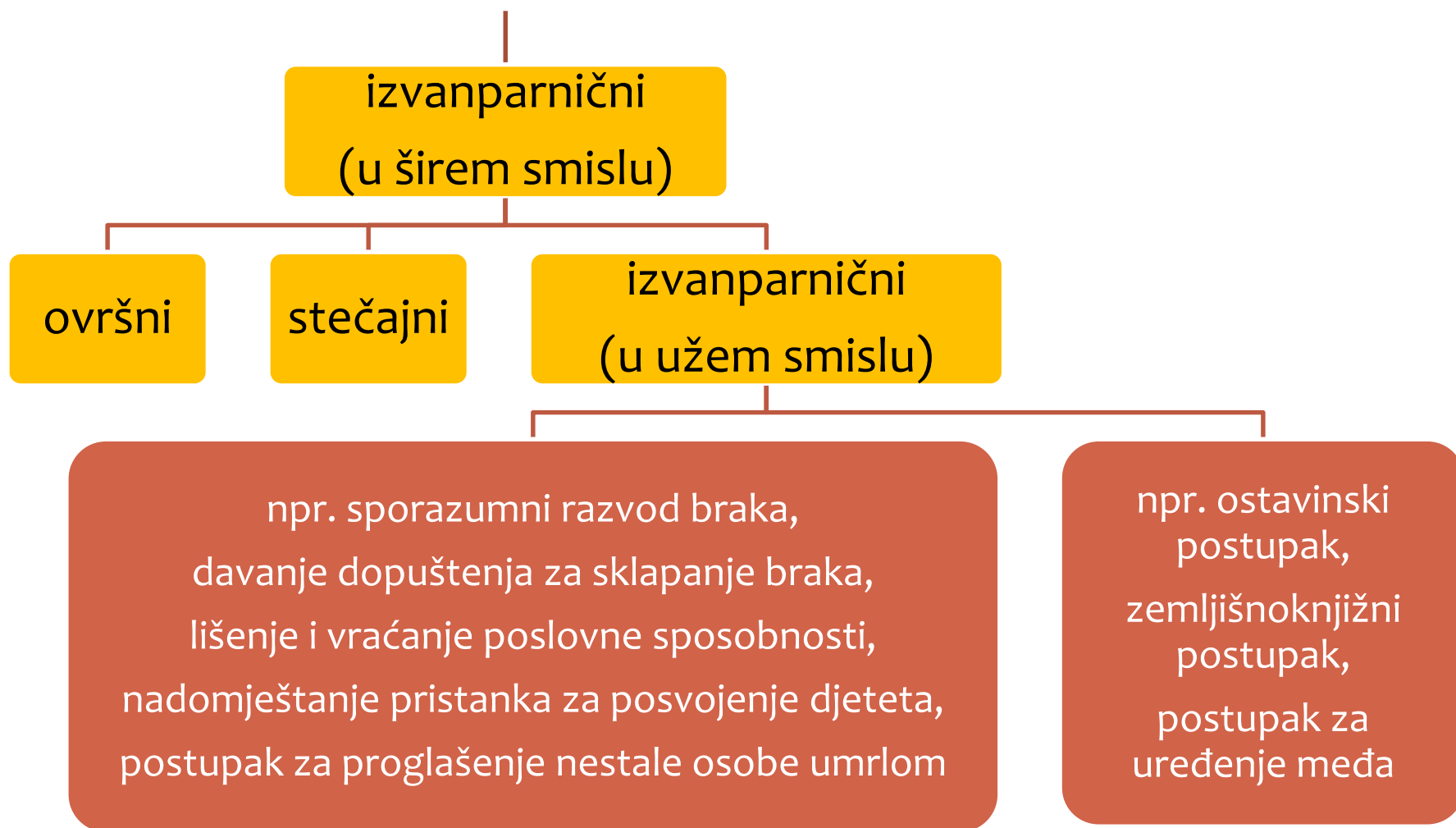
Izvanparnični postupak

- u širem smislu svi sudski postupci različiti od parničnog postupka
- u odnosu na parnični postupak **elastičniji procesni instituti** prilagođeni specifičnostima stvari o kojoj se odlučuje
- mogućnost njihova pokretanja i *ex officio*
- uređeni brojnim posebnim propisima i općim propisom **Zakonom o vanparničnom postupku iz 1934.** (uz podrednu primjenu Zakona o parničnom postupku)

Izvanparnični postupak

Razgraničenje parničnog i izvanparničnog postupka

parnični	izvanparnični
kriterij: spornost stvari	
rješavanje spornih stvari	rješavanje nespornih stvari
	ALI: uređenje međa
kriterij: stranke	
dvije stranke s antagonističkim interesima	osobe čiji su interesi paralelni ili se barem ne isključuju
kriterij: bit odlučivanja	
konačno rješavanje stvari	administriranje u dinamičnim pravnim odnosima
pragmatički, legalni kriterij !	

